

Gãy xương quanh khớp nhân tạo (khớp gối)

Trang này được dịch bằng máy và chưa được bác sĩ kiểm tra. **Bản tiếng Anh** là bản chính thức.

Những cảm giác bạn đang trải qua

Gãy xương xung quanh vị trí đặt khớp nhân tạo nghĩa là xương ở gần phần cây ghép đã bị gãy. Cơn đau thường xuất hiện ngay phía trên hoặc phía dưới đầu gối, ở vùng đùi dưới hoặc cẳng chân trên. Ban đầu cơn đau thường nhói buốt, sau đó chuyển thành giác đau âm ỉ sâu bên trong. Việc đứng, đi bộ và gập đầu gối thường làm cơn đau tăng lên; ngược lại, nghỉ ngơi với chân được nâng đỡ sẽ giúp giảm đau.

Cơn đau có thể bùng lên vào ban đêm hoặc khi bạn bắt đầu vận động sau thời gian ngồi hoặc nằm. Nhiều người cảm nhận rõ cơn đau nhất lúc vừa thức dậy và bước đi những bước đầu tiên. Việc đứng dậy khỏi ghế, leo cầu thang, đi đến hộp thư hay lên xuống xe trở nên khó khăn. Bạn có thể không tin tưởng rằng chân mình có thể chịu được trọng lượng cơ thể, nên sẽ tránh đặt toàn bộ trọng lượng lên chân đó.

Tình trạng gãy xương này có thể ảnh hưởng đến bạn lâu hơn cả thời gian lành vết thương. Chất lượng cuộc sống có thể vẫn bị suy giảm đến 12 tháng sau chấn thương, ngay cả khi bản thân vết gãy đã ổn định. Đây là diễn biến bình thường, không phải dấu hiệu cho thấy quá trình hồi phục gặp vấn đề gì.

Những trường hợp gãy xương này thường gặp ở người cao tuổi, khi mà xương đã không còn chắc khỏe như trước. Tình trạng này tuy không thường gặp nhưng khi xảy ra thì cần được điều trị cẩn thận. Bác sĩ phẫu thuật sẽ xem xét kỹ các phim X-quang và hỏi kỹ tiền sử bệnh để loại trừ khả năng nhiễm trùng quanh khớp nhân tạo trước khi lên kế hoạch điều trị. Hầu hết các ca gãy xương này có thể được điều trị bằng cách giữ xương ổn định trong quá trình lành lại, đồng thời giữ nguyên khớp nhân tạo tại chỗ. Phẫu thuật thay thế khớp chỉ được chỉ định khi khớp nhân tạo bị lỏng hoặc lệch vị trí.

Điều gì thực sự đang xảy ra

Chiếc khớp gối nhân tạo được đặt bên trong xương, giống như một thanh kim loại cắm vào cột hàng rào. Phần kim loại rất chắc chắn, nhưng chính lớp xương bao quanh mới là yếu tố giữ cho khớp gối ổn định. Trong

trường hợp gãy xương quanh khớp nhân tạo, lớp xương này bị nứt trong khi chiếc khớp vẫn giữ nguyên vị trí. Vết gãy thường xuất hiện ngay phía trên khớp nhân tạo ở xương đùi, hoặc ngay phía dưới nó ở xương chày.

Những vết gãy này thường xảy ra ở những vùng xương đã trở nên mỏng và yếu dần theo thời gian. Một số bệnh lý cũng như việc sử dụng thuốc steroid lâu dài cũng có thể làm giảm khả năng giữ chặt khớp nhân tạo của xương. Đôi khi, lớp xương gần khớp nhân tạo bị mòn dần, khiến diện tích xương có thể chịu tải giảm đi. Khi xương yếu gặp phải một cú vấp hay cú ngã, nó dễ bị nứt ở những chỗ mà xương khỏe mạnh sẽ không bị tổn thương.

Cơn đau mà bạn cảm nhận được là do các mảnh xương gãy cử động nhẹ mỗi khi bạn chịu lực lên chân. Việc đứng hoặc đi bộ khiến các mảnh xương nứt áp sát vào nhau, vì vậy những hoạt động này gây đau nhiều nhất. Khớp gối cũng có thể cảm thấy không vững chắc, vì lớp xương giữ khớp nhân tạo không còn hoạt động như một khối thống nhất với phần còn lại của chân nữa.

Bác sĩ phẫu thuật sẽ xem xét kỹ các phim X-quang của bạn, bởi kim loại trong khớp nhân tạo có thể che khuất đường gãy trên phim chụp thông thường. Nếu hình ảnh X-quang chưa rõ ràng, chụp xạ hình xương sẽ giúp phát hiện vết gãy. Những trường hợp gãy xương này không thường gặp, chỉ chiếm tỷ lệ nhỏ trong tổng số ca thay khớp gối, nhưng vẫn cần được điều trị cẩn thận khi xảy ra. Phần lớn các ca gãy có thể chữa lành bằng cách cố định xương để nó liền lại, đồng thời giữ nguyên khớp nhân tạo tại chỗ. Việc thay thế khớp nhân tạo chỉ được cân nhắc khi nó bị lỏng hoặc lệch vị trí.

Những gì chúng tôi có thể làm

Vì đây là chấn thương cấu trúc, thường thì phẫu thuật được khuyến nghị ngay lập tức thay vì thử các phương pháp điều trị không phẫu thuật trước. Việc để xương tự lành hầu như không khả thi đối với những trường hợp gãy xương này. Mục tiêu chính là giữ cho các mảnh xương gãy cố định trong quá trình liền xương, đồng thời giữ nguyên vị trí khớp nhân tạo. Trước mọi ca phẫu thuật, chúng tôi đều kiểm tra kỹ xem có nhiễm trùng quanh khớp nhân tạo hay không, vì điều này ảnh hưởng đến phương pháp điều trị.

Ca phẫu thuật chủ yếu được gọi là “đặt lại vị trí xương và cố định nội tại”, tức là đưa các mảnh xương về đúng vị trí rồi cố định chúng bằng tấm kim loại và ốc vít. Đối với các trường hợp gãy ở vùng phía trên khớp nhân tạo trên xương đùi, người ta thường dùng tấm cố định có cơ chế khóa. Các ốc vít này sẽ khóa chặt vào tấm kim loại, giúp cố định vững chắc hơn trên những vùng xương mỏng. Một phương pháp khác dành cho một số ca gãy xương đùi là đặt thanh kim loại vào bên trong ống xương. Cả hai phương pháp đều giúp giữ xương ổn định trong quá trình liền xương; chúng tôi sẽ thảo luận với bạn xem phương pháp nào phù hợp nhất với tình trạng gãy của bạn.

Với các ca gãy ở vùng phía dưới khớp nhân tạo trên xương chày, đôi khi có thể đặt tấm kim loại qua hai vết mổ nhỏ thay vì một vết mổ dài. Cách này giúp vùng gãy không bị xáo trộn, từ đó bảo vệ nguồn cung cấp máu

cần thiết cho quá trình liền xương. Trong một vài trường hợp xương quá mỏng, người ta có thể dùng khung cố định bên ngoài; khung này giúp giữ xương ổn định từ bên ngoài chân.

Nếu vùng xương quanh khớp nhân tạo đã bị mòn hoặc vỡ vụn tại chỗ gãy, có thể không còn đủ xương chắc khỏe để gắn tấm kim loại. Lúc này, các phương án có thể là ghép xương từ người hiến tặng để hỗ trợ việc liền xương, hoặc thay thế phần dưới xương đùi bằng một bộ phận cấy ghép mới. Phương pháp sau là ca phẫu thuật phức tạp hơn, nhưng cho phép bạn chịu tải trọng lên chân ngay sau mổ.

Một số ít ca gãy xương thuộc vùng xương bánh chè; những trường hợp này thường không cần phẫu thuật mà chỉ cần nghỉ ngơi và nâng đỡ cho đến khi xương ổn định.

Sau phẫu thuật, việc vận động và tập luyện cơ bắp thường được bắt đầu sớm, thường là trong vài ngày đầu. Ban đầu bạn sẽ dùng nạng và chỉ chịu một phần trọng lượng lên chân khi cơn đau cho phép. Khi chụp X-quang xác nhận xương đã liền, bạn mới được phép chịu toàn bộ trọng lượng. Chúng tôi sẽ trình bày kế hoạch phục hồi cụ thể cho bạn trước khi bạn xuất viện.

Những điều có thể xảy ra

Những vết gãy xương này thực sự là một trở ngại lớn; việc hiểu rõ tình hình sẽ giúp ích rất nhiều. Hầu hết các trường hợp được điều trị bằng cách giữ xương ổn định trong quá trình liền lại, đồng thời vẫn giữ nguyên khớp gối nhân tạo tại chỗ. Nếu thực hiện đúng cách, xương thường sẽ liền lại và khớp gối vẫn hoạt động bình thường. Sau các ca phẫu thuật tiếp theo, 89 trên 100 bệnh nhân bị gãy xương loại này đã liền xương. Tuy nhiên, không phải mọi vết gãy đều liền lại đúng theo lịch trình dự kiến; một số xương liền chậm, và một tỷ lệ nhỏ thậm chí không bao giờ liền được. Khoảng 18 trên 100 bệnh nhân được điều trị bằng nẹp kim loại cho vết gãy này gặp tình trạng xương không liền; khoảng 24 trên 100 người lại gặp phải các biến chứng nào đó trong quá trình điều trị.

Quá trình liền xương mất nhiều tháng, chứ không phải vài tuần. Đối với những xương cần hỗ trợ thêm để liền lại, thời gian cần thiết dao động từ 3 đến 8 tháng. Bạn sẽ không thể trở lại trạng thái bình thường ngay lập tức; điều này nên được hiểu rõ ngay từ đầu. Ngay cả khi vết gãy đã ổn định, ảnh hưởng của nó đến chất lượng cuộc sống vẫn có thể kéo dài tới 12 tháng. Nhiều người cảm thấy chân mau mệt, việc leo cầu thang cần được lên kế hoạch kỹ lưỡng, và sự tự tin vào khả năng vận động của khớp gối cũng hồi phục chậm. Đó là diễn biến phục hồi thông thường, chứ không phải dấu hiệu cho thấy điều gì đó không ổn.

Tuy nhiên cũng có những điểm tích cực. Khi xương đã liền lại, khớp gối nhân tạo vẫn thường hoạt động tốt như trước đó. Những người bị gãy xương này không có tỷ lệ thất bại của khớp gối nhân tạo cao hơn so với những người chưa từng gặp chấn thương. Một số phương pháp điều trị còn cho phép bệnh nhân chịu trọng lực lên chân ngay lập tức, giúp rút ngắn thời gian nằm viện và nhanh chóng trở lại sinh hoạt hàng ngày.

Nếu để xương tự liền mà không can thiệp, khả năng nó ổn định tự nhiên là rất thấp; vì vậy thường khuyến nghị phẫu thuật sớm. Những rủi ro chính cần lưu ý là xương không liền hoặc cần phải phẫu thuật bổ sung sau

này. Bác sĩ phẫu thuật sẽ giải thích cách các con số này liên quan đến vết gãy, chất lượng xương và tình trạng sức khỏe tổng thể của bạn.

Khi nào nên đi khám bác sĩ

Nếu bạn bị ngã hoặc vấp ngã và cảm thấy đau dữ dội ngay phía trên hoặc phía dưới vùng thay khớp gối, hãy đi khám ngay lập tức. Hãy đến khoa cấp cứu nếu bạn hoàn toàn không thể chịu trọng lượng cơ thể lên chân, hoặc nếu chân có vẻ bị biến dạng hoặc ngăn lại. Hãy gặp bác sĩ đa khoa càng sớm càng tốt nếu bạn bị đau kéo dài gần vùng thay khớp mà nghỉ ngơi không giúp giảm đau, hoặc đau đến mức làm bạn tỉnh giấc vào ban đêm. Hãy yêu cầu được bác sĩ chuyên khoa thăm khám nếu khớp gối cảm thấy không vững chắc, hoặc bạn không tin tưởng rằng chân có thể đỡ được bạn khi đứng. Những vết gãy này thường xảy ra ở những xương đã trở nên mỏng và yếu hơn; vì vậy chỉ cần một cú vấp nhẹ cũng có thể gây gãy. Nếu phát hiện có gãy xương, thường khuyến nghị phẫu thuật sớm vì xương hiếm khi tự lành được.